

DESPRE ARHEOLOGI ȘI ORIENTAREA ÎN CERCETAREA ARHEOLOGICĂ ÎN CADRUL MUZEULUI BANATULUI ÎN ANII '70–'80 AI SECOLULUI TRECUT

*Marian Cosac**

* Universitatea Valahia din Târgoviște; cosac_marian@yahoo.com

Abstract. The permanent intervention of the communist village, through hits suppressive organs, in establishing objectives in the archaeological research represents an accepted reality. The fact that the museal plans of annual research failed to be oriented towards the demonstration of the ethnical permanence, through supporting the ethnogenesis process with archaeological data, alongside with the form of organizing permanent exhibits used to attract administrative repercussions on the museum directors and on the archaeologists. A relevant example on the matter, is the situation occurring in Banatului Museum, accurately reflected through documents elaborated by the Security organ, which can be found inside the archive of CNSAS.

Keywords: Security, archeology, ethnogenesis, exhibits, Banat Museum.

Un studiu publicat în anul 1978, în publicația Academiei de Științe Sociale și Politice a Republicii Socialiste România, *Revista de Istorie* (Tomul 31, nr. 3), a declanșat un șir întreg de evenimente ce au afectat decisiv cariera științifică a cunoscutului arheolog Florin MEDELEȚ, în acel moment director al Muzeului Banatului. Este vorba de o prezentare critică a revistei *Tibiscus*¹, nr. IV, 1975, a “*muzeului din Timișoara, care se intitulează atât de pretențios Muzeul Banatului, cu studii de un conținut minor ... are un nivel științific scăzut*”², semnată de istoricul bănățean Ioan Dimitrie SUCIU (1917–1982), cunoscut pentru preocupările sale constante pentru istoria Banatului, dar și pentru condamnările politice suferite în perioada regimului comunist³. Dacă observațiile asupra nivelului științific au trecut neobservate, discuția asupra “*reorganizării științifice*” a depozitelor secției de istorie a atras atenția Securității. I. D. Suciul se referă la studiul publicat în revista recenzată, de Fl. Medeleț și Ortansa RADU, asupra reorganizării depozitului Muzeului Banatului. Acesta remarcă faptul că în cadrul acestui proiect “*nu sunt amintite unele teme esențiale în istoria poporului român: continui-*

¹ După cum remarcă Florin DRAȘOVEANU “*eliberarea în 1980 a lui Florin Medeleț din funcția de director al Muzeului Banatului și decizia noii conduceri, profund ancorată politic în ideologia comunistă, de a topii șpaltul ultimului număr (VI) din Tibiscus, aflat la stadiul "bun de tipar", a avut implicații negative asupra destinului anuarului*” (Drașoveanu, 2012, p. 10).

² Suciul, 1978, p. 546.

³ Velimirovici, 2019.

tatea, unitatea și tradițiile revoluționare ale Banatului. Sperăm că autorii nu le-au omis intenționat, deși temele sînt prea importante ca să fie trecute cu vederea. Și în acest caz o neglijență regretabilă, deoarece mai mult decît situlele, lădițele și săculeții, ne interesează pe toți problema continuității poporului român din Banat, unde unii istorici străini o contestă ... Banatul are numeroase dovezi care, după o cercetare temeinică, trebuie puse în lumină, dar nu prin compilații luate după arheologii străini, ci după cercetări competente ale istoricilor și arheologilor pe care le așteptăm”⁴.

Ca urmare, o Notă din 1.06.1978 a Inspectoratul Județean Timiș al Ministerului de Interne atrage atenția asupra existenței la Muzeul Banatului a unor “stări de lucruri suspecte de avea un caracter dușmănos. Unele dintre aceste aspecte au fost sesizate și de REVISTA DE ISTORIE, a ACADEMIEI, apreciind nefavorabilă poziția conducerii Muzeului în anumite probleme stringente de istoriografie îndeosebi în dovedirea continuității și permanenței poporului român pe teritoriul Banatului. Un prim aspect edificator este expoziția permanentă de istorie, concepută și de care a răspuns direct FLORIN MEDELEȚ, expoziție cotate ca una din cele mai neștiințifice din țară, care este confuză, ignorând originea și procesul de formare a poporului român ... dacii fiind slab reprezentați, sau chiar trecuți sub tăcere ... piese arheologice și numismatice de valoare care ar demonstra originea daco-romană a poporului român stau în depozit nemaifiind expuse. Toate acestea dau o imagine deformată, needucativă asupra continuității”⁵. Fl. Medeleț este acuzat că “a oprit publicarea în revista Orizont a unor studii, unanim apreciate de specialiști, referitoare la dovedirea continuității pe vatra Timișoarei, scrierea și publicarea sub semnătura unor cunoștințe, a unor articole polemice care au negat urmele romane și originea orașului nostru situîndu-se astfel pe poziția unor istorici iredentiști maghiari, aceste poziții publice în materie de istorie putînd fi exploatare ostil de cercurile istorice iredentiste din străinătate”⁶. Medeleț Florin este “fiu de ofițer deblocat, origine dubioasă, fost sancționat pe linie de partid, comportament despotice și imoral. A avut o atitudine tendențioasă, publică, la 07.02.1976 cînd a combătut prevederile din partea I-a a Programului P.C.R. referitor la formarea poporului român, susținînd că ele ar aparține istoricului C. G. Giurăscu. A enunțat opinii de elogiare a istoricului RÖSLER și prin atitudinea sa, produce confuzii în materie de istorie românească”⁷.

La doar câteva zile după emiterea notei citată anterior, în 4.06.1978, Inspectoratul Județean Timiș al Ministerului de Interne, Serviciul 1b, transmitea Direcției 1 București, concluziile asupra desfășurării sesiunii științifice organizată de Muzeul Banatului, “2050 – permanența și continuitate – istorie și realizări în banat”⁸, sesiune la care au participat “70 de cercetători în domeniul arhiologiei, istoriei și mupedologiei, dintre care 12 persoane, care urmează să sustină referate, sînt cunoscute cu antece-

⁴ Suci, 1978, p. 548.

⁵ ACNSAS, Vol. 4, f. 93. Textele în ghilimele sunt preluate *ad litteram*.

⁶ ACNSAS, Vol. 4, f. 93.

⁷ ACNSAS, Vol. 4, f. 94.

⁸ ACNSAS, Vol. 4, f. 91.

dente politice, sau cu o pozitie tendentioasa in materie de istorie nationala”⁹. Nota atrage atenția supra faptului că unii arheologi urmau să combată ipoteza existenței unui castru roman pe teritoriul Timișoarei, “*replică defavorabilă referitoare la istoria și continuitatea daco-romana*”¹⁰, aspect de care a fost informat “*comitetul județean pcr, care a atentionat pe organizatorii simpozionului, in sensul evitarii controverselor*”¹¹. În completare, Inspectoratul revine cu o nouă Notă, la finalul sesiunii științifice, în 5.06.1978, și concluzionează: “*desi s-au prezentat 30 de referate stiintzifice ... nici una referitoare la continuitatea in spatiul judetzului timis*”¹². Ca urmare a acestor două note, Șeful Direcției I, general-maior Tăbăcaru Dumitru afirma că “*s-au luat măsuri atît prin rețea cît și prin mijloace speciale, să cunoaștem comentariile ce se fac în intervalul dintre ședințe, cît și în timpul lor*”¹³.

Acuzele la adresa lui Florin MEDELEȚ sunt reluate și nuanțate în Nota¹⁴ din 10.08.1979: “*Expoziția a fost organizată pe baze neștiințifice ... nedemonstrînd probleme majore ale istorie patriei ... problema continuității populației daco-romane este aproape absentă. Mai mult în 1975 MEDELEȚ FLORIN desființează acea parte de expoziție care trata, cît de cît, problema continuității în Banat fiind transformată în depozit. În schimb, erau prezente în expoziție, morminte de sarmați – yazigi populație migratoare*”¹⁵. O opinie critică asupra expoziției a exprimat și Tamara DOBRIN, “*vicepreședinta Consiliului Culturii și Educației Socialiste, care a dispus urgent refacerea expoziției. Această dispoziție a fost comentată negativ de MEDELEȚ FLORIN spunînd că TAMARA DOBRIN nu are dreptate*”¹⁶.

Medeleț “*inițiază o ripostă în sensul combaterii*”, a ipotezei înaintate de I. D. Suci, conform căreia se “*demonstrează existența unui castru: Timisco – Tivisco pe vatra orașului Timișoara*”¹⁷, “*intenționează publicarea în ziarul DRAPELUL ROȘU sau ORIZIONT în 1976 a unui articol de o pagină care neagă aceste dovezi. Factorii competenți dispun nepublicarea articolului*”. În fapt, Medeleț este acuzat că este împotriva “*ideii de continuitate milenară a Timișorii ... neagă valoarea tuturor pieselor arheologice romane descoperite pe vatra orașului și depozitate la Muzeu ... instigă pe RICHARD PETROVSZKY și TR. (sic! Petru -n.m.) BONA de la Muzeul din Caransebeș să ia atitudine. Astfel în periodicul „STUDII ȘI CERCETĂRI” vol. 2/XII.1977 apare articolul „TIBISCUȘI DRUMURILE ROMANE DIN BANAT – ÎNSEMNĂRI PE MARGINEA UNUI ARTICOL”*”¹⁸ care are la bază ideile din manuscrisul de la Muzeul Banatului, articol redactat pe ton de ripostă, neștiințific, de răfuială care neagă de fapt adevăruri istorice și în special continuitatea. (RICHARD PETROVSZKY

⁹ ACNSAS, Vol. 4, f. 91.

¹⁰ ACNSAS, Vol. 4, f. 91.

¹¹ ACNSAS, Vol. 4, f. 91.

¹² ACNSAS, Vol. 4, f. 89.

¹³ ACNSAS, Vol. 4, f. 88.

¹⁴ ACNSAS, Vol. 4, f. 70-74.

¹⁵ ACNSAS, Vol. 4, f. 70.

¹⁶ ACNSAS, Vol. 4, f. 70.

¹⁷ ACNSAS, Vol. 4, f. 70.

¹⁸ autori Petru BONA și Richard PETROVSZKY.

provine dintr-o familie de foști naționaliști, tatăl fost condamnat politic, iar acest PETROVSZKY intenționează să emigreze în R.F.G.)”¹⁹.

În opinia Securității, Fl. Medeleț persistă în a susține că pe teritoriul orașului Timișoara nu a existat o *“așezare daco-romană, respectiv un castru, chiar dacă deține informații despre schița din 1885 a unui castru roman, dar și despre descoperire în anul 1975 în zona Circumvalațiunii IV, cu prilejul săpării unei fundații de bloc, a 2 cărămizi romane cu inscripția MID, dar despre care a afirmat că au fost puse acolo de organele de stat pentru a încerca vigilența, afirmația completamente tendențioasă”*²⁰.

Activitatea de cercetarea desfășurată de Muzeul Banatului *“este deficitară, nu răspunde unor întrebări prioritare, de documentare a prezenței neîntrerupte daco-române în Câmpia de vest a Banatului și de combatere a tezelor iredentiste, ostile, care susțin că, în trecut în zona de câmpie vestică a fost teră desertă, nelocuită de daci și fără prezență romană”*²¹.

Florin MEDELEȚ este acuzat că abordează etnogeneza poporului român prin *“teza celtismului”*, *“susținând că poporul nostru s-a format din „mari osmoze și etnii”, „teză”, expusă confuz”,* susține ideea unei *“simbioze daco-celtice”* în Banat, nu valorifică materialele arheologice descoperite în aria orașului Timișoara, *“dovezi incontestabile de continuitatea a populației daco-romane în sec IV–XIV”*, *“a avut o atitudine de interzicere a accesului unor cercetători la materialul care se găsește la Muzeul Banatului și care pus în valoare ar constitui noi argumente în sprijinul continuității”*, *“în 1970 a participat la o specializare în AUSTRIA, bursa fiindu-i obținută de prof. KURT HOREDȚ din Cluj, la care s-a înscris la doctorat, iar actualmente intenționează să emigreze în R.F. a Germaniei. Atît KURT HOREDȚ cît și unii arheologi din AUSTRIA în care s-a specializat sunt adepți ai teoriilor lui RÖSLER privind continuitatea istorică daco-română pe acest spațiu geografic”*²².

Dacă inițial au fost discutate doar aspectele legate de nereprezentarea în cadrul expoziției permanente a Muzeului Banatului a problemei etnogenezei, o *Notă* din 15.08.1979²³ atrage atenția asupra unor *“erori sesizate și comentate negativ de către vizitatori”*, cu referire la prezența în cadrul expoziției dedicată perioadei moderne, unde *“a fost pus ca exponat un steag de breaslă pe care scrie DELMAGYAROGSZAG. În traducere Ungaria de sud, respectiv denumirea maghiară a Banatului sub ocupația austro-ungară ... felul în care este plasat acest steag în expoziție nu servește ideea de unitate națională creând posibilitatea unor străini să răstălmăcească istoria noastră cu argumentele materialele ale Muzeului”*²⁴.

Florin MEDELEȚ, în calitatea sa de director al instituției Muzeului Banatului, era în mod direct făcut responsabil de aceste neajunsuri în orientarea cercetării arheo-

¹⁹ ACNSAS, Vol. 4, f. 70.

²⁰ ACNSAS, Vol. 4, f. 70.

²¹ ACNSAS, Vol. 4, f. 70-71.

²² ACNSAS, Vol. 4, f. 72-73.

²³ ACNSAS, Vol. 4, f. 69.

²⁴ ACNSAS, Vol. 4, f. 69.

logice și istoriografice. Situația conflictuală, aparent doar în plan științific, dintre Fl. Medeleț și I. D. Suci, este subliniată și de sursa "Oprescu", în Raportul informativ dat în "Casa Atheneu", la data de 6.09.1979, în fața căpitanului Mălureanu Vasile: "*Un istoric timișorean, I. D. Suci, a lansat teoria conform căreia municipiul Timișoara s-ar afla pe locul fostei cetăți romane Tibiscum ... Ideea a căpătat repede mulți aderenți, fiind îmbrățișată și de alți istorici, muzeografi locali. FLORIN MEDELEȚ consideră că datele arheologice existente nu permit să fire localizată fosta cetate romană Tibiscum și, având în vedere riscurile susținerii unei teze nesusținute prin probe, a combătut pe cei care vehiculează și forțează ideea cu Tibiscum (I. D. Suci și alții). Sursa consideră că această confruntare este pur științifică, excluzând reaua credință a lui MEDELEȚ*"²⁵. Sursa afirmă că, "o persoană din Timișoara" a înaintat o serie de memorii, iar "Muzeul de istorie al R. S. România" a delegat pe Buzdugan Constantin și Petculescu Alexandru, "pentru a cerceta aspectele la fața locului"²⁶. Concluzia acestora a fost că "*dovezile arheologice, documentele epigrafiile și altele, nu permit o identificare la Timișoara a Tibiscumului*"²⁷.

Inspectoratul Județean Timiș transmitea, în data de 7.05.1980, către Direcția I-a București, Serviciul V, o notă sinteză "*referitoare la unele publicații prind cercetarea istorică în Județul Timiș*"²⁸, dar în preambulul să atrage atenția supra disputei dintre Hadrian DAICOVICIU și Ioan Horațiu CRIȘAN, privind "*susținerile greșite și fără responsabilitate față de istorie*" de acesta din urmă, cu ocazia prezentării descoperirii "*mormântului princiar*" de la Cugir. După H. Daicoviciu, I. H. Crișan este acuzat de susținerea unor "*concepții neo-rösleriene ... dorința de a sublinia caracterul senzațional al descoperirii de la Cugir ... să întreacă măsura și să ofere adversarilor tezei continuității, prilejul de a șterge unele vestigii istorice din rîndul argumentelor continuității daco-romane, în spațiul carpato-danubiano-pontic*"²⁹. Colaborator al lui I. H. Crișan, Fl. Medeleț, în calitatea sa de director al Muzeului Banatului, este considerat la fel de responsabil de propagarea acestor idei: "*Negarea valorii de document istoric a Columnei lui Traian, lipsa unor izvoare scrise, ceea ce face imposibil, după opinia sa, cunoașterea și rezolvarea definitivă a etnogenezei poporului român, susținînd în continuare, că adevărata „părăsire” a Daciei a avut loc în anul 602 e.n., disociind formarea poporului român de cea a limbii române. Asemenea teorii sunt apreciate de specialiști, ca fiind deosebit de grave*"³⁰. H. Daicoviciu afirmă că "*prospecția arheologică, asupra mormântului nu s-a realizat științific, întrucît nu s-a procedat la o secțiune (profil) pentru observarea și descrierea stratigrafiei*", iar în ceea ce privește atribuirea etnică a personajului, dacică sau celtică, "*chiar dacă nu este de origine dacică, trebuie să nu zicem nimic, întrucît suntem în anul în care are loc la București,*

²⁵ ACNSAS, Vol. 4, f. 77.

²⁶ ACNSAS, Vol. 4, f. 77.

²⁷ ACNSAS, Vol. 4, f. 77.

²⁸ ACNSAS, Vol. 4, f. 44.

²⁹ ACNSAS, Vol. 4, f. 45.

³⁰ ACNSAS, Vol. 4, f. 45.

Congresul Mondial de Istorie”³¹. Medeleț este acuzat că în studiile sale “promovează inadvertențe de ordin istoric ... tocmai datorită unei redactări confuze, susținându-se idei personale de negare a unor dovezi certe sau de ignorarea a unor izvoare istorice consacrate, care demonstrează continuitatea etnico-teritorială, punându-se astfel la dispoziția unor eventuali falsificatori de istorie, iredentiști, motivații – provenind chiar din aceste scrieri ale noastre – în susținerea „tezelor” neo-rösleriene la modă”³². El afirmă că “izvoarele istorice nu confirmă, pînă în momentul de față, stăpînirea efectivă a zonelor centrale și nordice ale Banatului de către Imperiu romano-bizantin”³³, iar în acest fel “anulează printr-o negație ... persistența romanității în Dacia după anul 271 e.n. Gravitatea unor astfel de afirmații se regăsește și în faptul că în prezent unii adepți ai discontinuității în Dacia ne anulează originea printr-o denaturarea a conținutului procesului de romanizare, susținînd imposibilitatea realizării în cei 165 de ani cît a durat ocupația efectivă de către Imperiul Roman”³⁴. Medeleț “inițiază o polemică, încercînd să infirme prezențe romano-bizantină în nord-vestul Banatului în secolul III și IV”³⁵ și susține, pentru perioada prezenței otomane în Banat, așa numita “teorie a transhumanței”, “agricultura propriu-zisă, este substituită, într-o proporție notabilă, cu creșterea animalelor, care v-a fi fost însoțită de fenomene de transhumanță și pășunat de vară, specifice și de relativ dese mutări a vetrelor satelor”³⁶. Această ipoteză, “vehiculată cîndva și de adversarii continuității, nu face altceva decît să justifice colonizările habsburgice din Banat, care după teoriile acestora era depopulat, existînd un vid demografic care a necesitat să fie umplut sau acoperit cu svabi, maghiari, sîrbi și bulgari”³⁷. Aceiași abordare o are și în ceea ce privește prezența celților în Banat, care au “o înfloritoare viață economică ... superioară organizării populațiilor migratoare care pătrund, începînd cu secolul III-IV ... dar autorul uită să ne spună dacă au rămas aici sau au plecat. Se subînțelege că au rămas și atunci toată teza etnicității noastre daco-romane este anulată”³⁸. De altfel, Medeleț este acuzat de susținerea unei ipoteze catalogată ca “pseudoistorie”, așa numita “teoria celtismului”, “susținînd că poporul român ... s-a format printr-o osmoză de etnii combătînd astfel simbioza daco romană și etnogeneza noastră consacrată de știința istoriei”³⁹.

Aniversarea în 1980 a "2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent" a impus organizarea de sesiuni de comunicări în cadrul instituțiilor muzeale din România. Muzeul Banatului organiza în 8–10 mai 1980 o sesiune dedicată acestui eveniment, cu participarea a 120 specialiști. Cu această ocazie, Șeful Securității Timiș, col. Motoroiu Aurelian, transmitea, la 10.05.1980, Direcției I-a București

³¹ ACNSAS, Vol. 4, f. 45.

³² ACNSAS, Vol. 4, f. 45.

³³ ACNSAS, Vol. 4, f. 46.

³⁴ ACNSAS, Vol. 4, f. 46.

³⁵ ACNSAS, Vol. 4, f. 46.

³⁶ ACNSAS, Vol. 4, f. 47.

³⁷ ACNSAS, Vol. 4, f. 47-48.

³⁸ ACNSAS, Vol. 4, f. 48.

³⁹ ACNSAS, Vol. 4, f. 48.

o notă sinteză⁴⁰ a măsurilor întreprinse “în vederea prevenirii unor aspecte negative”, prin “măsuri de dirijare a rețelei informative ... a fost prevenită venirea la timișoara a arheologului i.h. crișan din cluj care a intenționat să-și expună, teoriile sale referitoare la negarea valorii istorice a columnei și de disociere a procesului de formare a limbii și poporului român”⁴¹. Autorul notei se exprimă și asupra calității științifice a comunicărilor susținute: “multe din lucrările de arhiologie (istorie veche) care necesita să demonstreze persistența dacilor și continuitatea istorică a acestora au expus pe larg problemele tehnice inventarul arheologic fără însă a trage concluzii favorabile istoriei noastre”⁴². Exemplul dat este directorul Muzeului Banatului, Fl. Medeleț, care “s-a ocupat pe larg de prezența în inventarul arheologic a obiectelor de proveniență celtică descriind și mormintele celtice depistate ... deși necesita pe larg de prezența culturii dacice”⁴³.

În mai 1980, ca urmare a “informațiilor obținute, au fost sesizate organele de partid care au dispus ca organele C.F.I. să efectueze o verificare în biroul lui Marius Moga - fost director al muzeului pînă în urmă cu șase ani, în care avea acces numai Florin Medeleț - prilej cu care s-au descoperit aproximativ 1.000 de obiecte de arheologie necuprinse în inventarul instituției. Multe dintre aceste piese, care provin din săpăturile efectuate de Marius Moga la cetatea romană Tibiscum, au valoare unicat, făcînd parte din patrimoniul național, fiind deosebit de utile pentru atestarea continuității românilor în Banat ... În cadrul Muzeului Banatului continuă să mai existe și alte materiale arheologice neinventariate ... Un alt aspect îl reprezintă acela că în depozitul Muzeului Banatului există o importantă cantitate de material arheologic privind continuitatea românilor pe vatra municipiului Timișoara care însă nu este cercetată și valorificată științific corespunzător. Activitatea de cercetare arheologică și istorică a muzeului este deficitară, nefiind orientată prioritar spre demontarea prezenței neîntrerupte daco-romană în Cîmpia de vest a Banatului”⁴⁴. În consecință, “Florin Medeleț a fost destituit din funcția de director al Muzeului Banatului în ziua de 10 mai a.c. prin decizia secretariatului Comitetului județean Timiș al P.C.R.”⁴⁵.

Nota⁴⁶ din 15.05.1980 abordează rezultatele cercetărilor arheologice din anul 1979, reflectate în noul număr al revistei *Tibiscus*, nr. 6, revistă aflată în manuscris și care urma să apară în anul 1980. Responsabilitatea “pentru conținut și pentru ideile abordate” era a doamnei Doina BENEĂ, “șefa Secției de istorie de la Muzeu, și nu directorului acestei instituții cum prevede Legea Presei”⁴⁷. Studiile prezentate nu reflectau rezultatele cercetărilor întreprinse în anul 1979 de arheologii Muzeului Banatului, “nu a fost conceput nici un studiu - fie chiar preliminar - pentru dovedirea perma-

⁴⁰ ACNSAS, Vol. 4, f. 40-42.

⁴¹ ACNSAS, Vol. 4, f. 40.

⁴² ACNSAS, Vol. 4, f. 40.

⁴³ ACNSAS, Vol. 4, f. 41.

⁴⁴ ACNSAS, Vol. 4, f. 16.

⁴⁵ ACNSAS, Vol. 4, f. 17.

⁴⁶ ACNSAS, Vol. 4, f. 33-39.

⁴⁷ ACNSAS, Vol. 4, f. 33.

nenței și continuității pe acest teritoriu”⁴⁸. Medeleț Florin se face remarcat prin “lipsa unor studii de cercetare arheologică sau istorică”⁴⁹, iar “analiza studiilor de cercetare arheologică și istoriografică impun o serie de observații, având în vedere concluziile neavenite sau pasibile de interpretări negative, care pot să aducă deservicii istoriei patriei noastre”⁵⁰. Se constată absența studiilor despre prezența dacilor în Banat, “ceea ce demonstrează că cercetarea istorică nu este direcționată la Muzeul Banatului, spre atestarea prezenței acestora în Câmpia vestică, (județul Timiș) lucru necesar, cunoscându-se faptul că istoriografia străină a căutat să infirmă prezența dacilor pe acest spațiu”⁵¹. Pentru “perioada dacilor” sunt discutate studiile arheologilor Istvan FERENCZI și Mioara TURCU. Primul abordează “de pe o poziție favorabilă civilizația dacilor”, dar studiul său “conține destule referiri confuze ... mai mult complică lucrurile printr-o serie de considerații care nu-și aveau locul”, iar al doilea studiu “reține atenția insistența cu care tratează „motivul porcului mistreț” (zeul - porc) din cultul religios al celților „prezent”, după opinia autoarei și în așezările LA TENE geto-dacice”⁵². Autorul notei recomandă autoarei “nu să umble să demonstreze că dacii au împrumutat „figurine cu imaginea porcului mistreț de la celți” sau că celții au fost aici cu o cultură superioară”⁵³. Cele patru articole dedicate perioadei “ocupației Romane în Dacia” nu fac “referire la simbioza daco-romană, la etnogeneza poporului român”⁵⁴. Doina BENEĂ nu abordează “prezența dacilor și romanilor în Câmpia de vestică, cultura materială a daco-romanilor și demonstrarea continuității după retragerea aureliană”, Marius MOGA și Dan ISAC “atunci când prezintă răspîndirea terrei sigillata în Dacia romană, omite să vorbească despre cea găsită pe vatra municipiului Timișoara. Oare în concepția autorilor Timișoara și actualul teritoriu al județului Timiș nu au făcut parte din Dacia romană?”⁵⁵. În fapt, toate studiile propuse la publicare au carențe în ceea ce privește demonstrarea continuității, iar “minusurile sau aspectele neavenite ... își pot manifesta caracterul negativ, și prin faptul că revista este trimisă în străinătate în cadrul schimburilor cu anumite muzee sau institute de cercetare istorică”⁵⁶.

În 14.06.1980, sursa "Oprescu" transmitea, în “Loc conspirativ”, un “Raport informativ” privind activitatea administrativă și științifică a lui Medeleț, în acel moment deja demis din funcția de director al Muzeului Banatului, “pentru motivul că controlul financiar a arătat că o serie de obiecte arheologice ce au fost descoperite de fostul director al muzeului MARIUS MOGA sau păstrat într-o încăpere fără a fi înregistrate (sursa chiar l-a atenționat în 1979 să clarifice problema fondului MOGA), OPRESCU

⁴⁸ ACNSAS, Vol. 4, f. 33.

⁴⁹ ACNSAS, Vol. 4, f. 33.

⁵⁰ ACNSAS, Vol. 4, f. 33.

⁵¹ ACNSAS, Vol. 4, f. 33.

⁵² ACNSAS, Vol. 4, f. 34.

⁵³ ACNSAS, Vol. 4, f. 34.

⁵⁴ ACNSAS, Vol. 4, f. 34.

⁵⁵ ACNSAS, Vol. 4, f. 34.

⁵⁶ ACNSAS, Vol. 4, f. 39.

consideră că el este o victimă a unor mașinațiuni făcute de adversarii săi în problema *TIBISCUM*⁵⁷. "Oprescu" afirmă că situația imputată lui Fl. Medeleț este o realitate frecvent prezentă în instituțiile muzeale din România, unde "problema înregistrării cioburilor nu este clarificată ... practica a statuat obiceiul ca istoricilor care au efectuat săpături arheologice să li se lase la dispoziție obiectele descoperite pînă la valorificarea lor științifică"⁵⁸. În ceea ce privește orientarea cercetării științifice cercetare, sursa "nu a reținut pînă în prezent aspecte negative"⁵⁹.

La 15.08.1980, o "NOTĂ SINTEZĂ - aspecte privind cercetarea istoriei din județul Timiș"⁶⁰ atrage atenția asupra anuarului Muzeului Banatului, nr. 5 al revistei *Tibiscus* - seria *Istorie*, volum "închinat celei de a 60-a aniversări a UNIRIP", dar "la doi ani după evenimentul pe care și-l propune să-l sărbătorească ... din cele 490 de pagini cît cuprinde volumul doar 12 pagini (2 studii) tratează prea sumar tema ... tematica revistei ... nu vizează nici marele eveniment pe care-l sărbătorește poporul nostru în acest an: aniversarea a 2050 de ani de la crearea primului stat centralizat și independent sub conducerea lui BUREBISTA"⁶¹. De altfel, "problemele abordate de revistă, remarcă deficiențe în privința orientării direcțiilor de cercetare istorică, prin aceea că ponderea preocupărilor Muzeului Banatului nu este axată în special pe realizarea de noi prospecțiuni arheologice și argumente istoriografice referitoare la nord-vestul Banatului (Județul Timiș) care să ateste, fără tăgadă, continuitatea daco-romanilor, procesul etno-genezei poporului român și constituirea primelor formațiuni statale pe acest spațiu geografic, infirmîndu-se astfel, așa zisele teze istorice străine, iredentiste, care au încercat să conteste prezența dacilor și romanilor în cîmpia de vest a Banatului"⁶². Nota face și o analiză statistică și constată că 50% dintre studii sunt dedicate perioadei preistorice, dar acestea nu "sînt în legătură cu DACO-GEȚI, nici cu etnogeneza poporului român ... contrastînd cu importanța mare care se acordă prezenței migratorilor în Cîmpia de vest ... dualismului austro-ungar și a celui otoman ... a demonstrării prezenței catolicismului"⁶³. Florin MEDELEȚ este acuzat că nu a publicat "nici un studiu în acest număr", chiar dacă "se ocupă de perioada dacică" și "a preluat prospecțiunile arheologice de salvare de la Remetea Mare și Fratelia, unde a fost descoperit material arheologic de valoare, care este ținut în secret și se târăgănează nejustificat publicarea concluziilor istorice"⁶⁴. Autorul "NOTEI SINTEZĂ", maiorul Andrei Ioan, recenzează studiile din revista *Tibiscus*, nr. V, 1975, din perspectiva evidențierii prezenței populație autohtone și "cultura ei materială". De exemplu, studiul "*TIBISCUM ȘI RĂZBOAIELE MARCOMANICE, realizat de MARIUS MOGA și DOINA BENEĂ, deși se referă la castrul roman de la TIBISCUM ... nu*

⁵⁷ ACNSAS, Vol. 4, f. 22.

⁵⁸ ACNSAS, Vol. 4, f. 22.

⁵⁹ ACNSAS, Vol. 4, f. 22.

⁶⁰ ACNSAS, Vol. 4, f. 57-64.

⁶¹ ACNSAS, Vol. 4, f. 57-64.

⁶² ACNSAS, Vol. 4, f. 57-64.

⁶³ ACNSAS, Vol. 4, f. 57-64.

⁶⁴ ACNSAS, Vol. 4, f. 58.

menționează nici un cuvânt despre daci ... în realitate scriu despre IAZYIGI (populație sarmatică), întreg studiul fiind axat pe demonstrarea prezenței IAZYGILOR în Banat. Articolul păcătuiește de un limbaj istoric neadecvat ... accentuează incertitudinile și creează confuzii, ușor de preluat și de interpretat de anumiți istorici străini rău intenționați”⁶⁵. În viziunea maiorului Indrei Ioan, Doina BENEĂ trece cu vederea prezența dacilor și în alte studii ale sale, “delimitează hotarul de vest al DACIEI pe TISA ... vrea să ne convingă că DACIA începea undeva în munții Banatului”⁶⁶, iar erorile științifice s-ar datora utilizării unor surse bibliografice “din istoricii maghiari. În concluzie unele afirmații privitoare la infiltrarea iazygă în vestul Banatului, acreditarea prezenței mlaștinilor în câmpia de vest și deci lipsa aici a prezenței daco-romanilor, stabilirea frontierei DACIEI și a limitei stăpînirii romane numai în colinară și muntoasă a Banatului, sunt idei susținute de istorici neoroslerieni și pot și preluate de dușmanii continuității pentru a iniția noii diversiuni politico - istorice împotriva României”⁶⁷.

Un al studiu analizat, “TIBISCUM în lumina descoperirilor epigrafice”, autor D. Benea, “este direct polemic” cu I. D. Suci, cu ipoteza acestuia de identificare a unui “castru dacic și roman - TIVISCO - pe vatra actuală a municipiului Timișoara ... Nici în acest studiu nu se observă preocupări de atestare ale dacilor, de demonstrare a culturii materiale daco-romane, întrucît se urmărește o analiză a trupelor romane care au existat la TIBISCUM relevînd că acești soldați și coloniști, nu au fost de fapt romani, ci arcași din Palmyria, mauri, germanici și alți asiatici de tot felul. Afirmația poate fi preluată negativ, în sensul că procesul etnogenezei poporului român nu s-a realizat între daci și romani, ci între daci și populații din orientul mijlociu”⁶⁸.

Reflectarea conceptului continuității daco-romane este urmărită și în articolul semnat de Adrian BEJAN și Marius MOGA, “Necropola feudal-timpurie de la Hodoni, jud. Timiș”, care “nu este un cimitir, ci doar 11 morminte de migratori ... doresc să ne convingă că ungerii, pecenegii, sau alți migratori, au fost aici, încă de căderea voievodatului lui AHTURN (sec. XI) ... Greșeala autorilor este că utilizează ca suport științific bibliografie maghiară veche și nouă ... Cei doi arheologi trebuia să evite să se ocupe de această - așa zisă - necropolă care vorbește despre străini, și să-și orienteze cercetarea asupra vestigiilor romane și post romane din apropierea aceluiași punct arheologic”⁶⁹.

Apelarea la bibliografia maghiară, de autorii articolelor din numărul V al revistei Tibiscum, “ca suport științific sau pentru concluzii fără a se discerne asupra faptului că acești istorici au scris pentru susținerea politicii de expansiune austro-ungară pînă la 1918 sau pentru regimul hortist”, reprezintă “un alt aspect negativ”⁷⁰. Exemple sunt date studiul lui Marian GUMĂ și R. Petrovszky, “Noi descoperiri eneolitice timpurii în zona Caransebeșului”, care “vorbește despre prezența comunităților de tip

⁶⁵ ACNSAS, Vol. 4, f. 58.

⁶⁶ ACNSAS, Vol. 4, f. 59.

⁶⁷ ACNSAS, Vol. 4, f. 59.

⁶⁸ ACNSAS, Vol. 4, f. 59-60.

⁶⁹ ACNSAS, Vol. 4, f. 60.

⁷⁰ ACNSAS, Vol. 4, f. 60.

*TISA POLGAR pe teritoriul Banatului ...înlocuiesc termenul de cultură neolitică TISA II consacrat în istoriografia românească cu termenul TISA POLGAR din istoriografia maghiară*⁷¹ și autorii Adrian BEJAN și Mihai Mircea RUSU, care și ei citează studii maghiare.

O remarcă interesantă este că “există numeroase studii care pe baza descoperirilor arheologice, impun concluzionarea și sintetizarea de argumente pentru continuitate, dar nu o realizează, autorii lor rezumându-se la descrieri tehnice a inventarului arheologic”⁷². Exemplu este dat studiul lui Alexandru PĂUNESCU, “*Cercetările arheologice de la Cuina Turcului - Dubova - Județul Caraș Severin*”⁷³, care, prin prezența materialelor arheologice din neolitic și până în sec. XVIII–XVIII, demonstrează “*o continuitate de locuire din neolitic pînă în epoca feudală, însă nu o subliniază și nu demonstrează că aceasta constituie o dovadă a continuității daco-romane*”⁷⁴. Și studiul semnat de M. Gumă și R. Petrovszky abordează “*neolitic, epoca bronzului, feudalism timpuriu ... dar aceștia nu vorbesc că este vorba, de continuitate, de daci și daco-romani*”⁷⁵, iar R. Petrovszky, studiul “*Sondaajul arheologic de la Iaz*”, “*nu se abordează și nu se concluzionează asupra continuității, deși există o succesiune de locuire și permanență, precum și similitudini cu prețioasa cultură neolitică Coțofeni care este atestată în toate zonele din România. Ceramica de tip Coțofeni descoperită aici trebuie pusă în legătură cu ceramica de același tip descoperită în numeroase puncte din țara noastră. Este o dovadă a în plus a unității de cultură materială, existentă pe teritoriul României*”⁷⁶.

În finalul notei, maiorul Indrei Ioan concluzionează: “*erorile și deficiențele semnalizate sunt cu atît mai grave putînd fi preluate de propaganda ostilă occidentală și de istoricii străini, dușmani ai continuității românești pe acest spațiu geografic*”⁷⁷.

Insistențele obiecții asupra studiilor din revista *Tibiscus*, seria *Istorie*, nr. 5, au determinat Direcția I, Departamentul Securității Statului, să solicite un punct de vedere “*cu privire la conținutul științific și politico-ideologic al volumului V (1978) al anuarului Tibiscus*”. Analiza a fost efectuată de Prof. dr. Hadrian DAICOVICIU și a fost transmisă și Inspectoratului Județean Timiș - Securitate, la 13.12.1980⁷⁸. La dispoziția lui H. Dacovicu a fost pus și “*un referat nesemnat, în care se aduc o serie de critici unor materiale publicate în volumul amintit*”⁷⁹, dar “*aceste critici se dovedesc, în genere, nejustificate, ele izvorînd dintr-o imperfectă cunoaștere a problemelor, fie dintr-o interpretare forțată și lipsă de bunăvoință ... Referatul afirmă că problemele abordate în volum ar demonstra deficiențe în privința orientării direcțiilor de cercetare istorică*

⁷¹ ACNSAS, Vol. 4, f. 60-61.

⁷² ACNSAS, Vol. 4, f. 61.

⁷³ ACNSAS, Vol. 4, f. 61.

⁷⁴ ACNSAS, Vol. 4, f. 61.

⁷⁵ ACNSAS, Vol. 4, f. 61.

⁷⁶ ACNSAS, Vol. 4, f. 61.

⁷⁷ ACNSAS, Vol. 4, f. 64.

⁷⁸ ACNSAS, Vol. 4, f. 5.

⁷⁹ ACNSAS, Vol. 4, f. 6.

din partea Muzeului Banatului, întrucît nu se reflectă în el o pondere specială acordată prospecțiunilor arheologice care să ateste continuitatea în nord-vestul Banatului. Mi se pare că problema orientării cercetărilor trebuie discutată separat și într-un alt cadru ... descoperirile arheologice nu apar la comandă și că prospecțiunile nu dau întotdeauna rezultatele scontate sau dorite ... afirmația că prezența dacilor și a romanilor în nord-vestul Banatului ar fi neglijată nu corespunde realității. Adevărul este că descoperirile de acest fel din zonă sunt foarte puține și este puțin probabil că ele se vor înmulți considerabil în viitor. În antichitate, această parte a Banatului era mlăștinoasă, și, deci, foarte slab locuită ... Cu totul exagerată este afirmația că unele studii utilizează în prea mare măsură bibliografia maghiară ... Ca exemplu este dat studiul lui M. Gumă și R. Petrovski, în care se vorbește despre prezența comunităților de tip Tiszapolgár în Banat. Cultura Tiszapolgár (denumirea este, bineînțeles, convențională) este o cultură eneolitică ce se plasează cronologic cu peste 3.000 de ani înainte de venirea ungarilor în Europa centrală; prezența unor comunități Tiszapolgár nu poate avea nici o legătură cu expansionismul austro-ungar ... Nejustificată este și critica adusă unor autori (Al. Păunescu și R. Petrovski) că n-au folosit posibilitățile de a demonstra continuitatea, rezumîndu-se la descrieri tehnice ale materialului arheologic. Descoperirile lor nu justificau concluziile cu privire la continuitate, care ar fi părut inevitabil forțate ... Mă simt apoi dator să subliniez că arheologii au obligația de a publica rezultatele săpăturilor lor, indiferent de natura descoperirilor”⁸⁰. Concluziile lui Daiciviciu sunt echilibrate și favorabile autorilor studiilor: “cuprinde o serie de studii valoroase și interesante ... echilibrat ca repartizare a studiilor pe epoci și ca tematică ... volumul reprezintă un progres față de volumele precedente. Studiile publicate nu prezintă erori politico-ideologice”⁸¹.

Analiza solicitată lui Hadrian DAICOVICIU a fost efectuată în “baza planului de măsuri din dosarul de control „CASTELANUL”⁸², iar la dispoziția sa a fost pus “un punctaj de aspecte selecționate dintre cele pe care unii istorici din Timișoara, între care și surse ale organelor noastre, le apreciază ca nefiind tratate corespunzător ... Ne-am orientat spre prof. dr. Hadrian Daicoviciu ținînd cont de faptul că este un istoric de notorietate, serios, cunoscător al problemelor istorice ale Transilvaniei și Banatului”⁸³.

La 7.05.1980, Șeful Serviciului I/A, lt. col. Iancu Antohie, aproba un “RAPORT MOTIVAT - privind propunerea de deschidere a dosarului de urmărire informativă asupra numitului MEDELEȚ FLORIN”⁸⁴. În prealabil, la 29.04.1980, “Comitetul Județean P.C.R. Timiș a aprobat lucrarea sa informativă pentru următoarele considerente:

...

⁸⁰ ACNSAS, Vol. 4, f. 12-14.

⁸¹ ACNSAS, Vol. 4, f. 16.

⁸² ACNSAS, Vol. 4, f. 2.

⁸³ ACNSAS, Vol. 4, f. 2.

⁸⁴ ACNSAS, Vol. 3, f. 390.

- *Au fost concretizate unele poziții ale sus-numitului prin care neagă continuitatea etnico-teritorială a românilor pe vatra județului Timiș, de contestare a unor dovezi istorice privind prezența și permanența daco-romană ...*

- *Activitatea de prospectare arheologică, de orientare a cercetărilor istorice nu a fost dirijată spre dovedirea prezenței și continuității în vestul Banatului, și nu a pus în valoare descoperirile arheologice care s-au realizat, care puteau aduce o contribuție la demonstrarea permanenței noastre pe aceste meleaguri.*

...

- *A sustras de la inventariere o perioadă îndelungată o cantitate mare de material arheologic care putea să fie o dovadă în plus a continuității ...*

- *Cultivă relații cu unii cercetători ca I. H. Crișan și R. Petrovski care sunt adepții teoriilor neorösleriene privind continuitatea istorică a elementului daco-roman în Cîmpia de vest a Banatului*⁸⁵.

Ca urmare a fost stabilit planul de măsuri "în dosarul de urmărire informativă, deschis asupra numitului MEDELEȚ FLORIN din Timișoara"⁸⁶, iar obiectivele stabilite erau următoarele:

- *Prevenirea expunerii sau publicării de către obiectiva a unor studii de istorie care prin teoriile expuse aduc deservicii ideii de continuitatea daco-romană în acest spațiu geografic.*

- *Concretizarea cauzelor prin care obiectivul neagă anumite dovezi de continuitate sau susține teze eronate din punct de vedere istoric*⁸⁷.

În locul lui Florin MEDELEȚ a fost numit un nou director, Mihai FĂTU, care "a instaurat o atmosferă de disciplină foarte strictă"⁸⁸. Acesta este caracterizat de sursa "Simionescu", la 24.11.1980, "înfocat adept al curentului tracoman al grupării de la Institutul de Istorie a P.C.R. - [Ion Popescu-]Puțuri, [Gheorghe] Zaharia, [Augustin] Deac, [Nicolae] Copoiu"⁸⁹. O dovadă a orientării sale tracomane este și faptul că "a dat dispoziție să se efectueze modificări în expoziția muzeului pentru reducerea la minim a tot ce ține de civilizația romană, modificându-se toate textele din muzeu. A fost lăsat doar ceea ce ilustrează conviețuirea dintre daci și romani într-o formă cât mai restrânsă"⁹⁰. Intenția sa declarată era de a elimina din planul anual de cercetări arheologice pe anul 1981 siturile de vârstă romană, dar "o astfel de orientare nu poate avea decât urmări negative deoarece servește în plin tezele inamicilor externi care au negat întotdeauna apartenențe Banatului de azi la teritoriul roman, cu scopul de a îngusta baza teritorială a romanizării dacilor doar la provinciile Ardeal și Oltenia și a putea nega mai ușor romanizarea în ansamblu"⁹¹.

⁸⁵ ACNSAS, Vol. 3, f. 390.

⁸⁶ ACNSAS, Vol. 3, f. 392.

⁸⁷ ACNSAS, Vol. 3, f. 392.

⁸⁸ ACNSAS, Vol. 4, f. 1.

⁸⁹ ACNSAS, Vol. 4, f. 1.

⁹⁰ ACNSAS, Vol. 4, f. 1.

⁹¹ ACNSAS, Vol. 4, f. 1.

Informațiile au fost obținute de sursa "Simionescu" de la Doina BENEĂ, "*Șef de Secție la MB „Timișoara”, în cadrul programului de reciclare cu cadre de conducere din Muzeu*", transmise căpitanului Mălureanu, cel care nota la finalul documentului: "*vom verifica prin I. J. Timiș veridicitatea informațiilor*"⁹².

La 16.12.1980, o *Notă* a Serviciului I/A, din cadrul Inspectoratului Județean Timiș, semnată de lt. col. Andrei Ioan, atrăgea atenția asupra faptului că la întocmirea planului de cercetări arheologice pentru anul 1981 "*I s-a solicitat, șefei de secție de istorie, a Muzeului Banatului DOINA BENEĂ, propuneri pentru amplificarea cercetării epocii daco-romane pe teritoriul județului Timiș, dar aceasta s-a opus, continuând să susțină inexistența vestigiilor romane și a prezenței acestora pe acest spațiu istorico-geografic*"⁹³. Directorul, M. Fătu, "*s-a opus participării arheologilor DOINA BENEĂ și FLORIN MEDELEȚ la prospecțiunile arheologice de la TIBISCUM-JUPA-CARAS SEVERIN și respectiv CUGIR - județul ALBA*"⁹⁴, invocând absența unui "*plan de cooperare ... pentru ca Muzeul Banatului să beneficieze de rezultatele cercetărilor*"⁹⁵.

Situația tensionată, din cadrul colectivului de arheologi de la Muzeul Banatului, este surprinsă și în nota informativă transmisă de aceeași "Simionescu" la 20.01.1981. Acesta consideră că atitudinea directorului Fătu se explică prin "*orientarea sa tracomanaă consecventă*"⁹⁶, iar încercarea sa "*de a îngusta la maximum din punct de vedere teritorial baza de romanizare - latinizare a poporului nostru*"⁹⁷, alături de "*întreruperea săpăturilor arheologice la obiective din epoca provinciei Dacia - și deci împușnarea dovezilor incontestabile, monumentale și muzeistice, ale simbiozei daco-romane pe teritoriul Banatului, este de natură a face servicii nesperate susținătorilor teoriilor amintite*"⁹⁸.

Despre situația de la Muzeul Banatului, respectiv destituirea lui Fl. Medeleteț și numirea lui M. Fătu, a relatat în luna august postul de radio Europa Liberă, la sesizarea "*unui așa zis Grup de supraveghere a monumentelor istorice din România*"⁹⁹. "*La Muzeul Banatului din Timișoara, după demiterea lui FLORIN MEDELEȚ – arheolog de renume european – a fost instalat MIHAI FĂTU, unul dintre cei mai efervescenți cercetători ai istoriei partidului, cunoscut pentru cărțile sale de istorie contemporană, care dedică lui NICOLAE CEAUȘESCU o sală întreagă, un altar încadrat în flămuri și dominat de portretul conducătorului*"¹⁰⁰.

Nota de analiză din 12.11.1981, în "*D.U.I. Castelanel*"¹⁰¹, așa cum este numit Florin MEDELEȚ de Securitate, sintetiza măsurile întreprinse, iar printre realizări se menționa: "*Anularea posibilităților lui CASTELANUL de a influența negativ activitatea*

⁹² ACNSAS, Vol. 4, f. 1.

⁹³ ACNSAS, Vol. 3, f. 400.

⁹⁴ ACNSAS, Vol. 3, f. 400.

⁹⁵ ACNSAS, Vol. 3, f. 400.

⁹⁶ ACNSAS, Vol. 3, f. 399.

⁹⁷ ACNSAS, Vol. 3, f. 399.

⁹⁸ ACNSAS, Vol. 3, f. 399.

⁹⁹ ACNSAS, Vol. 3, f. 396.

¹⁰⁰ ACNSAS, Vol. 3, f. 396.

¹⁰¹ ACNSAS, Vol. 3, f. 377.

de cercetare, valorificare și prezentare științifică a materialului arheologic deținut de muzeu ori descoperit recent în Banat ... Prevenirea sustragerii sau distrugerii unui număr de cca. 20.000 piese arheologice pe care CASTELANUL le păstra la dispoziția sa și a directorului muzeului care l-a precedat în funcție, fără a le cuprinde în inventariere”¹⁰². Cu toate acestea, căpitanul V. Mălureanu remarcă faptul că “Măsurile luate nu au permis să se ajungă la concluzia că atitudinea necorespunzătoare a lui CASTELANUL s-ar datora unor concepții politice ostile ori unor influențe negative exercitate asupra sa”¹⁰³, iar propunerea măsurilor viitoare cuprindea “elucidarea pe deplin a cauzelor care l-au determinat să adopte atitudinea pentru care a fost sancționat”¹⁰⁴, alături de “Stabilirea semnificației faptului că în comentariul difuzat de postul de radio Europa liberă ... CASTELANUL este apreciat ca fiind un arheolog de renume mondial în timp ce actualul director este criticat pentru modul în care a reorganizat muzeul”¹⁰⁵.

Cele menționate anterior sunt reluate în “NOTA DE ANALIZĂ - a dosarului de urmărire informativă CASTELANUL din problema ARTĂ-CULTURĂ”¹⁰⁶, de lt. col. Andrei Ioan, în 12.01.1982. Fl. Medeleț este acuzat în continuare de concepția unor lucrări științifice “confuze”, susținător al teoriei “celtismului”, a “osmozei de etnie în formarea poporului român”, a desființat “partea din expoziție referitoare la cucerirea Banatului de către români și de formare a poporului român, introducându-se expozate și material arheologic-istoric care lăsaus o imagine deformată despre continuitatea românilor” și “legături suspecte cu cetățeni străini”¹⁰⁷. Se constată faptul că Florin MEDELEȚ, “ca urmare a controalelor asupra activității sale, a renunțat să mai publice lucrări de sinteză istorică, a acceptat ideea reînnoirii expoziției de bază de la secția de istorie, contribuind la stabilirea noii tematici a Muzeului de istorie, angajându-se la realizarea inventarelor integrale de la depozitele de istorie”¹⁰⁸. Printre măsurile informativ - operative, menționate în respectiva notă, se are în vedere a se “continua activitatea de informații pe șantierele arheologice, conduse de obiectiv, în scopul de a se stabili: - anturajul care-l are pe șantiere și comentariile pe care le face; - dacă se înregistrează toate piesele arheologice descoperite și nu sunt sustrase”¹⁰⁹.

La o scurtă perioadă de timp, la 17.07.1982, lt. col. Andrei Ioan atrage atenția că Fl. Medeleț “a devenit mai rezervat, acreditând ideea că, chipurile, ar fi o „victimă politică”, măsurile asupra sa constituind „represalii”, pentru faptul că nu a acceptat să susțină teza bi-milenară a Timișoarei, și continuitatea daco-romană pe acest teri-

¹⁰² ACNSAS, Vol. 3, f. 377.

¹⁰³ ACNSAS, Vol. 3, f. 377.

¹⁰⁴ ACNSAS, Vol. 3, f. 377.

¹⁰⁵ ACNSAS, Vol. 3, f. 378.

¹⁰⁶ ACNSAS, Vol. 3, f. 375.

¹⁰⁷ ACNSAS, Vol. 3, f. 375.

¹⁰⁸ ACNSAS, Vol. 3, f. 376.

¹⁰⁹ ACNSAS, Vol. 3, f. 376.

toriu”¹¹⁰, iar în mediul științific “Continuă să comenteze nefavorabil anumite scrieri de istorie, îndeosebi sub aspectul competenței științifice, aspect care poate aduce deservicii problemelor de istorie locală”¹¹¹.

Informațiile acumulate în dosarul “Castelanul”, până la data de 3.07.1984, au permis lt. col. Andrei Ioan să concluzioneze: “MEDELEȚ FLORIN acționează sistematic, cu intenții ostile, împotriva statului român”¹¹². Exemplul dat este descoperirea arheologică din anul 1976, “cînd i se prezintă trei cărămizi romane cu inscripția M.D.I. ... descoperite cu ocazia săpăturilor efectuate în municipiul Timișoara pentru turnarea fundației unui bloc de locuințe, refuză, în calitatea sa de director al muzeului, să aprofundeze cercetările arheologice sub pretextul că acele cărămizi au fost puse acolo de organele de securitate ca „să înșele vigilența” arheologilor ... a dispus să se treacă cu lama buldozerului peste o necropolă romană, fără a o cerceta ... a susținut că monedele dacice, romane și bizantine descoperite cu prilejul unor săpături recente pe vatra Timișoarei, ar fi fost aduse cu ocazia asanării mlaștinilor în urmă cu două-trei sute de ani”¹¹³. Acuza principală este că Medeleț “se face suspect de a fi fost recrutat la Viena de emigrația ostilă maghiară”¹¹⁴, iar “Menținerea în continuare ... în sistemul muzeal prezintă un pericol deosebit deoarece acesta continuă să acționeze împotriva adevărului istoric privind continuitatea poporului român și în consecință nu există garanția că nu distruge sau nu falsifică materialele arheologice descoperite sau existente în muzeu”¹¹⁵.

La 22.02.1985, o altă Notă de analiză atrage atenția supra faptului că “activitatea contrară continuității istorico-teritorială a românilor din Banat”¹¹⁶, desfășurată de Florin MEDELEȚ, a fost anihilată prin “înființarea unui muzeu de istorie de sine stătător care demonstrează continuitatea”¹¹⁷ și “S-a barat accesul său la mijloace de informare în masă prin care anterior, a strecurat anumite materiale confuze sub aspect istoric”¹¹⁸. Chiar și intenția sa de a se înscrie la studii doctorale a intrat în atenția lt. col. Andrei Ioan, “obiectivul se află în căutarea unui profesor pentru a se reînscie la doctorat se vor face verificări prin Direcția a I-a, dacă Prof. Condurache Emil este predispus să-l accepte, prevenindu-se acest lucru”¹¹⁹. Supravegheat permanent și retrogradat, “s-a realizat izolarea și discreditarea lui Castelanul față de mare parte din colegii de servicii”¹²⁰ și “s-au obținut în continuare informații care atestă poziția și activitatea sa profesională dubioasă, din punct de vedere științific și politic”¹²¹.

¹¹⁰ ACNSAS, Vol. 3, f. 373.

¹¹¹ ACNSAS, Vol. 3, f. 371.

¹¹² ACNSAS, Vol. 3, f. 366.

¹¹³ ACNSAS, Vol. 3, f. 367.

¹¹⁴ ACNSAS, Vol. 3, f. 367.

¹¹⁵ ACNSAS, Vol. 3, f. 368.

¹¹⁶ ACNSAS, Vol. 3, f. 360.

¹¹⁷ ACNSAS, Vol. 3, f. 360.

¹¹⁸ ACNSAS, Vol. 3, f. 360.

¹¹⁹ ACNSAS, Vol. 3, f. 362.

¹²⁰ ACNSAS, Vol. 3, f. 356.

¹²¹ ACNSAS, Vol. 3, f. 356.

Menținerea lui Florin MEDELEȚ în atenția ofițerului Indrei Ioan, în anul 1986, este justificată și de *“reținerea sa de a da publicității datele obținute în procesul activității profesionale referitoare la continuitatea poporului român în zona Banatului, sub pretextul că nu ar fi încă sistematizate”*¹²². Acesta recomandă constrângerea obiectivului *“să-și publice rezultatele exacte ale cercetărilor sale referitoare la continuitate în spirit riguros științific. Prin aceasta se va realiza implicit compromiterea sa și față de cercurile ostile din exterior în slujba cărora s-ar putea afla”*¹²³.

În 12.02.1988 a fost emisă o ultimă Notă în *“Dosarul de urmărire informativă Castelanul”*. Aceasta ne informează că *“obiectivele propuse la deschiderea acțiunii au fost atinse, reușindu-se pe lângă schimbarea din funcție a elementului supravegheat și o temperare și influențare pozitivă a sa. Lucrările efectuate de el în acest timp se înscriu pe linia sarcinilor ce le are la muzeu, a desprinde concluzii reale și s-au bucurat de succes în rândul oamenilor de știință. De asemenea nu a mai fost semnalat nici cu manifestări ostile. Față de cele de mai sus, opiniam ca acțiunea să fie închisă. Ea va fi scoasă din controlul Direcției I”*¹²⁴.

Situația de la Muzeul Banatului, constrângerile ideologice asupra colectivului de arheologi în stabilirea obiectivelor în cercetare și a impunerii unui anumit discurs, nu este singulară în cadrul muzeelor din România în perioada comunistă. Această realitate ne este dezvăluită prin fondul de documente aflate în Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității. Cazul Florin MEDELEȚ este particular prin faptul că o dispută ce trebuia să rămână în mediul științific a devenit una ideologică și politică, în care arbitrul a fost organul Securității. Consecințele asupra arheologului Fl. Medeleț au fost radicale, cu efecte imediate în activitatea sa de cercetare științifică și în viața privată. Evident, plasarea lui în rândul inamicilor "tezei continuității" nu putea fi făcută fără aportul nemijlocit al surselor de informatori din cadrul Muzeului Banatului, dar scopul demersului nostru nu este de a dezvălui identitatea acestora, doar măsura în care obiectivitatea în cercetarea arheologică te putea plasa în rândul celor care contestau "adevărul istoric".

¹²² ACNSAS, Vol. 3, f. 357.

¹²³ ACNSAS, Vol. 3, f. 358.

¹²⁴ ACNSAS, Vol. 3, f. 352.

BIBLIOGRAFIE

- Drașoveanu, 2012 Florin DRAȘOVEANU, *Analele Banatului, Arheologie – Istorie, Serie Nouă, La ceas aniversar*, În: *Analele Banatului*, S.N., Arheologie – Istorie, XX, 2012, pp. 9–11.
- Suciu, 1978 Ioan Dimitrie SUCIU, *Revista revistelor*, În: *Revista de Istorie*, Tomul 31, 3, 1978, pp. 544–550.
- Velimirovici, 2019 Felician VELIMIROVICI, *Ioan Dimitrie Suciu în dosarele Securității (1949-1982)*, Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2019, 398 pg., ISBN 978-606-020-185-4.
- ACNSAS Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Fond Documentar, Referitor la Muzeu, Dosar nr. 013367, Vol. 3 și 4.